

WINTER NIEUWSBRIEF PAN NEDERLAND

PAN Nederland stuurt u hierbij de Winter Nieuwsbrief. Met daarin een aantal relevante en actuele berichten en artikelen over bestrijdingsmiddelen, evenals de oproep die PAN NL aan minister Schouten en minister van Ark heeft verstuurd over het giftige middel Benfluralin.

In de herfst nieuwsbrief hebben we u gevraagd zich aan te melden voor onze nieuwsbrief. We gebruiken echter nu een ander verzendingsstelsel dan gebruik van opnieuw een nieuwsbrief.

Wilt u van PAN Nederland geen nieuwsbrief meer ontvangen, dan kunt u zich onderaan afmelden. Wij hopen dat u interesse blijft houden voor de activiteiten van PAN Nederland.

Geen rozen voor Valentijnsdag

Rozen kopen met een schoon geweten is helaas bijna niet mogelijk. PAN Nederland raadt in een persbericht iedereen daarom aan zijn of haar geliefde geen rozen te geven op Valentijnsdag. De bloemen brengen veel milieuvuiling met zich mee. Op de lolie na wordt in de rozenleefde de grootste hoeveelheid bestrijdingsmiddelen gebruikt in Nederland: meer dan 80 kg per ha volgens de laatste CBS-cijfers. Verder is de teelt ook weinig ecologisch door gebruik van kunstmest en energie. De rozen die uit het buitenland komen, zoals uit Kenia of Ethiopië, zijn niet veel schoner en kenpen doorgaans ook nog met slechte sociale productieomstandigheden. De burgers van landen als Kenia schieten weinig op met de rozenleefde, een karig loon en gezondheidsrisico's voor de vele arbeidsters en vervuiling van het milieu en waterbronnen. Er bestaan geen normen voor bestrijdingsmiddelenresten op rozen. Zie [hier](#) het persbericht en het achtergrond document.

Bijen richtsnoer, het Europees parlement pikt het niet langer

De Europese Commissie was de afgelopen zomer van plan achter gesloten deuren, met de 27 landen, er snel een plan doorheen te drukken om de bijen te 'beschermen'. [Het plan](#) was om de zogenaamde 'natuurlijke' variatie van bijenkolonies te berekenen met gebruik van een **nioo** getest model, dat samen met de industrie werd ontwikkeld: die variatie bepaalt dan welk deel van een kolonie mag sterven als gevolg van het toepassen van pesticiden. De industrie had al vast gesteld dat 20% wel mag doodgaan. Gelukkig kon PAN achter de snode plannen komen en heeft ze samen met het Europees Parlement alarm geslagen. In Nederland heeft de Partij voor de Dieren minister Schouten aan de tand gevoeld omdat die ook niet veel moeite deed bijen te beschermen. Dit terwijl er in de Tweede Kamer een motie is aangenomen voor een hoog beschermingsniveau. Het Europees Parlement ontbood de Commissie in oktober en heeft gedreigd de plannen te blokkeren als er grotere schade wordt toegestaan dan het bijenrichtsnoer van 2013, het richtsnoer dat een meerderheid van landen blokkeert. De Commissie heeft vervolgens haar plannen stopgezet omdat ze zo niet verder kwam en een stakeholder overleg georganiseerd. Diverse partijen dringen erop aan dat de Commissie het inferieure model dumpt en vervangt door een nieuw model dat bijna ontwikkeld is door EFSA. Het duurt al met al eindelijk, terwijl de wilde bijen langzaam uitsterven. Zie ook [bericht](#) op PAN NL.

Voortgang bezwaarschrift Ascernity - Ctgb past tactiek van vertraging toe

Op 16 juni 2020 werd in de Staatscourant bekend gemaakt dat het Ctgb het middel Ascernity heeft toegelaten ter bestrijding van schimmelziekten in de grasmat van golfvelden. Ascernity bevat twee actieve stoffen, difenoconazol en benzovindiflupyr, stoffen met een hormoon verstorende werking, waarvan het gebruik zo snel mogelijk vervangen moet worden door veiliger alternatieven; het zijn beide 'candidates for substitution' (Cfs). Op 25 juni heeft PAN Nederland bij het Ctgb [een bezwaarschrift](#) tegen de toelating van Ascernity ingediend. De beslistermijn werd door het Ctgb verzaakt en op 1 december 2020 heeft PAN Nederland daarop een aanmaning naar het Ctgb gestuurd met het verzoek om binnen 2 weken een beslissing over het bezwaarschrift te nemen. Ook deze beslistermijn werd door het Ctgb verzaakt. Op 14 december 2020 heeft PAN NL schriftelijk bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven beroep ingesteld tegen het niet tijdig nemen van een besluit op het bezwaarschrift. Het Ctgb heeft intussen een Adviescommissie ingesteld om betrokken partijen te horen. PAN NL heeft het Ctgb te kennen gegeven een hoorzitting te wensen, dat waarschijnlijk op 14 april 2021 plaats vindt. Daarna kan het nog enkele weken duren voordat de Adviescommissie een advies uitbrengt.

Benfluralin, ministeries van landbouw vinden biodiversiteit niet van groot belang

Benfluralin is een onkruidbestrijdingsmiddel voor onder meer sla en witlof en toegelaten in onder meer Nederland en België. Deze pesticide is een ramp voor het milieu, voor vogels, zoogdieren en waterorganismen. Er zijn goede alternatieven als mechanische eggen en camera-gestuurde pneumatische schoffels. De [Voedselautoriteit EFSA](#) concludeerde in 2019, dat een veilig gebruik, zoals vereist door de wetgeving, niet mogelijk is. Het pesticide veroorzaakt lange-termijn effecten op vogels en zoogdieren, schade aan waterorganismen, terwijl het ook niet uitgesloten is dat een afbraakproduct DNA-schadelijk is. Dit was tegen het zere been van de vertegenwoordigers van landen die de stof willen behouden voor hun agrariërs (de ministeries van landbouw beslissen in Brussel over de toelating). België, Polen, Italië en Portugal verklaarden luidruchtig dat ze de milieuproblemen wel nationaal zullen oplossen. Het feit dat EFSA heeft vastgesteld, dat dit met de beschikbare beschermingsmethoden niet mogelijk is, maakt hen niet uit. Zweden, Duitsland, Denemarken, Oostenrijk, Frankrijk en zelfs Nederland zijn wel voor een verbod. De commissie, met een gekwalificeerde meerderheid van stemmen (ongeveer 65%) hebben om het verbod er door te krijgen. Dat lukt maar steeds niet. Misschien zal de Commissie uiteindelijk gedwongen worden de stof weer voor 10 of 15 jaar toe te laten. Zie ook [brief](#) van PAN NL aan ministers Schouten en van Ark.

Bestrijdingsmiddelen en het verdwijnen van insecten en weidevogels

Ondanks de vele vogelbescherming programma's gaat het met de [boerenlandvogels](#) niet goed. In het Boerenlandvogelbalans van Sovon, 2020 is te lezen dat het aannemelijk is dat door insecticiden het voedsel (d.w.z. insecten), waarvan weidevogelkuikens afhankelijk zijn, afneemt. Het rapport de [GruttoMonitor](#) 2020 wordt nog duidelijker: Zelfs in gebieden waar men grote inzet levert om grutto's te behouden, overleven te weinig kuikens. Die worden opgegeten of ze blijken domweg niet genoeg insecten te kunnen vinden om groot te worden.

In 2018-2019 hebben [Buijs Agro-Services en WECF Nederland](#) een eerste onderzoek naar mestfauna en bestrijdingsmiddelen op veehouderijbedrijven in de provincie Gelderland uitgevoerd. In dit onderzoek wordt een negatieve correlatie tussen het voorkomen van mestkevers in de koiemest en de opname van insecticiden door het vee vastgesteld. Daarna kwam de vraag naar voren hoe de situatie m.b.t. de aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen en mestkevers zou zijn in beschermde natuurgebieden. In Gelderland werden van 14 begraafde natuurterreinen monsters genomen van mest, bodem, vegetatie en drinkwater en op [bestrijdingsmiddelen onderzoek](#). Ook in deze gebieden werd een negatieve correlatie tussen het aantal mestkevers (Coleoptera) in mest en het gehalte bestrijdingsmiddelen in de vegetatie vastgesteld.

In Duitsland werden in niet-begraafde natuurgebieden zonder en met agrarische activiteiten onderzocht. In de genomen bodem-, vegetatie- en wilde dierenmestmonsters werden in totaal 95 verschillende bestrijdingsmiddelen gevonden. Ook [in dit onderzoek](#) is de conclusie dat vele van de gevonden bestrijdingsmiddelen een potentiële ernstige negatieve invloed op insectenpopulaties hebben. Meer onderzoek is dringend noodzakelijk, o.a om de causale relaties tussen de gevonden pesticiden en de effecten op insecten vast te stellen.

De bodem, het meest verwaarloosde element van de landbouw

Prof. Violette Geissen van de Wageningen Universiteit vindt dat [de bodem onvoldoende beschermd](#) wordt organisch. De zogenaamde veiligheidssteden zijn verouderd en er worden slechts 5 bodemorganismen bekeken, terwijl er miljoenen soorten in de bodem zitten. Van veel pesticiden, zoals Glyfosaat, is het bekend dat die vele nuttige schimmels en bacteriën in de bodem doden. Met als gevolg dat de boer weer meer pesticiden gaat gebruiken. Bovendien geven de gebruikte modellen bij de toelating een enorme onderschatting van de werkelijkheid. Uit onderzoek bleek dat in 83% van de landbouwgronden pesticiden voorkomende en bij bollenteeltgebieden permanent pesticiden in de lucht. Bovendien komen er vele cocktails van pesticiden voor waar organismen aan zijn blootgesteld. Maar de fabrikanten komen er mee weg omdat het vaststellen van deze schade moeilijk is. Mevrouw Geissen gaat in het [SPRINT project](#) de komende 5 jaaronderzoek doen om bewijsmateriaal te verzamelen.

Regenwormen, de werkpaarden van de bodem de nek om gedraaid

Een [Frans onderzoeksteam](#) heeft bodem en regenwormen in het landelijk gebied onderzocht. In alle (180) bodems en 92% van de regenwormen die ze onderzochten troffen ze pesticiden aan. Niet alleen in bespoten velden, maar ook in hekken, grasvelden en zelfs biologisch geteelde percelen. Mengsels van tenminste 1 herbicide + 1 insecticide + 1 fungicide stelden ze vast in 90% van alle bodems en bij 54% van alle regenwormen. In 46% van alle monsters was sprake van chronische toxiciteit voor regenwormen. Dit betekent dat de overlevingskans voor regenwormen in bespoten percelen gering is, maar dat er ook schade is buiten de percelen. Bij de toelating wordt er vaak van uitgegaan dat het doden van wilde organismen niet zo erg is omdat ze buiten het perceel (refugia) zich kunnen 'herstellen' en verbreiden ('recovery' in de risico analyse). Dit artikel laat zien dit herstel 'wishful thinking' is en dat onze overheid moet stoppen met uit te gaan van 'herstel'. Opnieuw blijkt dat de toelatingsinstanties zich vooral laten leiden door ongefundeerde aannames over 'veilig gebruik'.

Burgers in Wenem Wiesel wren zich tegen gif

In januari stuurden 200 bezorgde inwoners uit Wenem Wiesel, werkgroep Natuur en Landschap Wenem Wiesel, een [open brief](#) aan een gladioltoeler. Wat is het probleem? Wiesel is een dorpje gelegen in de buurt van Apeldoorn, met een eeuwenoud cultuurhistorisch landschap. Het gebied is beschermd door Natura 2000 en het Gelders Natuurmonumenten. Maar, in plaats van weilanden of granen, heeft in 2020 de bloemteelt (gladiool) z'n weg naar Wiesel gevonden. De bewoners zien met zorg de spuitmachine, die in de zomer gemiddeld alle 6 dagen de gladiolen met 'gewasbeschermingsmiddelen verzorgt'.

Om te weten welke middelen van het gladiolveld naar de aangrenzende fruitbomen en tuinen overwaten, hebben de bewoners van Wenem Wiesel [pesticide metingen](#) van boombladeren en de grond van 'spuitvrije zones' laten doen. Het laboratorium vond in de bodem 17 verschillende bestrijdingsmiddelen, in de Amerikaanse Vogelkers 12 en in de zoete kers 9, waaronder vluchtige en persistente middelen en zeer sterk werkende insecticiden. De volgende leiden misschien niet tot acute gezondheid problemen, maar kunnen wel leiden tot verschillende aandoeningen, die zich in het gebied pas na jaren openbaren.

Hoge gehalten pesticiden op openbare speelplaatsen in regio's met intensieve landbouw

Het onderzoeksteam van PAN Europe vindt in een fruitteelt regio in Zuid-Tirol in grasmonsters van openbare speelplaatsen en van schoolpleinen het hele jaar rond [hoge gehalten aan pesticiden](#). Bijna alle 24 onderzochte speelplaatsen (96%) waren gedurende het jaar verontreinigd met minstens één residu. Van de gedetecteerde residuen wordt 76% geclassificeerd als hormoon verstorend. In het voorjaar werd in het gras van de speelplaatsen de meeste verschillende stoffen en de hoogste gehalten gevonden. Hierbij maakte de afstand tussen de gemeten locaties en de akker (15-30 m, 31-40 m, 41-600m) geen verschil. Volgens de onderzoekers is het aannemelijk dat in de onderzochte regio groenten en fruit, evenals niet-bespoten tuinen en akkers, met deze gehalten vervuild zijn. Algehele vermindering van het gebruik van pesticiden wordt geadviseerd als voorzorgsmaatregel om de gezondheid van mens en milieu te beschermen tegen ongecontroleerde blootstelling aan pesticiden. De resultaten van dit onderzoek zijn ook relevant voor regio's met intensieve fruit- en bloemteelt in Nederland. Het betreft bijvoorbeeld de verbanden tussen een verhoogd voorkomen van de [ziekte van Parkinson](#) in [fruitteeltgebieden](#) en de resistentie tegen antischimmelmiddelen (zie volgende bijdrage) en in het algemeen de blootstelling van pesticiden aan omwonenden en in het bijzondere aan zwangeren en kinderen.

Fungiciden uit de landbouw: artsen luiden de noodklok

Artsen luiden al een aantal jaren tevergeefs de [noodklok](#) over [de schimmel Aspergillus fumigatus](#), waarvan de resistentie tegen antischimmelmiddelen van de chemische groep der azolen oprukt.

De medicinale azolen waarmee de A. fumigatus infecties normaliter bestreden wordt, lijken erg op de azolen die in de landbouw gebruikt worden.

Zo worden in de bollenteelt veel antischimmelmiddelen (fungiciden) gebruikt. Na de oogst is er veel plantenaafval met resten bestrijdingsmiddelen, waaronder azool fungiciden, dat in hoop op het land gezet wordt, om later weer over het land te verspreiden. Tot nu toe zijn er geen effectieve maatregelen genomen om te voorkomen dat het medicijn niet meer werkzaam is. Om mensenlevens te redden, is een verbod van azool fungiciden in de landbouw het meest effectief. Meer informatie zie [PAN NL](#).

Nieuws uit de media

5 februari 2021: <https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/gevaarlijke-schimmel-vaker-resistent-gegen-medicijnen-en-bdreiging-voor-coronapatiënten>

28 januari 2021: <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/neuroloog-bang-voor-parkinson-pandemie-door-werken-met-bestrijdingsmiddelen-politiek-moet-nu-ingrijpen/>

28 januari 2021: <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/opinie-red-de-boer-en-het-milieu-maak-duurzame-landbouw-lonen>

28 januari 2021: <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/opinie-boeren-hebben-alleen-nog-ee-reeel-verdienmodel-als-ze-overgaan-tot-megaproductie>

18 januari 2021: <https://www.gelderlander.nl/nijmegen/ivn-roept-mensen-op-om-geen-giftige-planten-meer-te-kopen-blijven-tuincentra>

18 december 2020: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/we-willen-naar-geen-gifvrij-milieu-maar-verboden-stoffen-blijven-op-de-markt-komen>

4 december 2020: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/ja-het-mag-al-die-pesticiden-maar-willen-we-al-die-chemicalien-in-ons-milieu>

1 december 2020: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/het-gebruik-van-pesticiden-verbieden-is-lastig-want-hoe-schadelijk-is-het-precies>

27 november 2020: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/overal-in-de-natuur-zit-gif-en-het-komt-overal-vandaan>

27 november 2020: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/gemeente-mag-onkruid-weer-met-gif-te-lif-gaan>

13 november 2020: <https://www.volkskrant.nl/wetenschap/wat-doet-landbouw-af-met-onze-gezondheid-veel-vragen-zijn-nog-nooit-onderzocht>